

دگردیسی «جاهلیه الاولی» از عصر سنت تا مدرنیته و راهکار آینده‌نگار مقابله آن در نظام الگوی قرآنی نقد جامعه مرضیه فرجیان شوشتری^۱

چکیده

قرآن کریم برنامه زندگی مسلمانان در اعصار و ارائه‌دهنده الگویی برای نقد وضعیت موجود است. آیات متعددی به «جاهلیت قبل از بعثت» اشاره داشته که یکی از آنها آیه ۳۳ سوره احزاب «وَلَا تَبْرَجْنَ تَبْرُجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى» است. واژه «جاهلیه» از فعل جَهَلَ، ضِدَّ عَلِمَ گرفته شده و نقیض علم است و اطلاق آن بر شخصی است که حق و واقعیت چیزی را بداند و خلاف آن را انجام دهد و عموماً قابل اطلاق به هر دوره‌ای است که در آن اکثر افراد به شرک و کفر پردازند (به‌خصوص عرب پیش از اسلام). وضعیت موجود، رجعت به نادانی اعصار گذشته در شکل «جاهلیت مدرن» است و قرآن در این مورد به‌اجمال می‌فرماید: جاهلیت در زمان بعد نیز اتفاق می‌افتد که اولین آن قبل از بعثت پیامبر بوده و در اعصار مختلف به انحاء متفاوت سر برآورده و در عصر مدرن امروزی نیز خودنمایی می‌کند؛ اما برای رسیدن به وضع مطلوب، ایمان به خدا و مسلمانی به زبان، در میانه و بطن زندگانی، لازمه ایجاد ارتباط قوی در حیات فردی است و در مراتب تمدن‌نگر، با راهبردنگری در آیات و سیره انبیاء و ائمه اطهار و توجه مدیران و حاکمان کشور اسلامی و روسای مملکت به این راهبردها، جاهلیت در عصر مدرن برچیده می‌شود؛ در نهایت، با توجه به تدریجی بودن آیات و الگوگیری راهبردی فردنگر و جامعه‌نگر در سبک زندگی اسلامی، از رهنمودهای الهی و با رفت‌وآمد و دادوستد قرآنی می‌توان جاهلیت مدرن را از مرکزیت جوامع ریشه‌کن نمود.

کلیدواژگان: آیه ۳۳ احزاب، سبک زندگی، جاهلیت اولی، الگوگیری راهبردی، فردنگر، جامعه‌نگر.

^۱. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث، پژوهشگر مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد).